

Zwaartepunt verschuift

Paus Franciscus benoemt twintig nieuwe kardinalen

- ▶ De paus laat Europa links liggen
- ▶ Kardinalen uit kleine zuiderse Kerken
- ▶ Oud-nuntius wil meer inspraak van leken bij benoemingen

Erik DE SMET

Paus Franciscus benoemde recentelijk twintig nieuwe kardinalen, die op 14 februari van hem de rode hoed krijgen. Vijftien van hen zijn jonger dan tachtig jaar en dus stemgerechtigd bij een eventuele pausverkiezing. Zoals verwacht verschuift het zwaartepunt van het kardinalencollege meer naar het zuiden.

Van de nieuwe kardinalen komen er meer bepaald vijf uit Latijns-Amerika, drie uit Azië en Afrika en twee uit Oceanië. Franciscus laat opnieuw een aantal Europese bisschopszetels die traditioneel een kardinaal kregen, links liggen. Voorlopig dus geen rode hoed voor Turijn, Venetië, Madrid of Mechelen-Brussel.

Voor het eerst komen er stemgerechtigde kardinalen uit Kaapverdië, Myanmar, en Tonga, drie landen met een kleine christelijke bevolking. Na hun aanstelling worden deze 'prinsen van de Kerk' lid van een congregatie of pauselijke raad, waardoor zij mee de wereldkerk besturen. De Europese bisdommen verliezen dus aan invloed.

Zoals gebruikelijk krijgen ook enkele geestelijken boven de

Mgr. Karl-Josef Rauber als nuntius bij een ontvangst op het paleis in Brussel. © Image Select

tachtig de kardinaalstitel, als blijk van erkenning voor hun inzet. Ze zijn niet stemgerechtigd. Een opvallende naam is die van mgr. Karl-Josef Rauber (80), die van 2003 tot 2009 nuntius in ons land was. In een interview meent de ondertussen gepensioneerde diplomaat dat hij de eer vooral te danken heeft aan zijn tijd als nuntius in Zwitserland (1993-1997). Hij bemiddelde toen bij het conflict in het bisdom Chur over de conservatieve bisschop Wolfgang Haas. Rauber benoem-

de twee hulpbisschoppen in een poging om de zaak op te lossen, maar ook dat bracht geen soelaas. Uiteindelijk werd voor Haas het aartsbisdom Vaduz in Liechtenstein opgericht.

Leken geen tegenstander

De nieuwe kardinaal, die vandaag in het Zuid-Duitse Rottenburg woont, stelde in een interview met het katholieke persagentschap KNA voor om bij de benoeming van een bisschop ook leken te bevragen.

„Ze moeten zich niet zozeer uitspreken over een concrete persoon,” zei hij, „maar wel over de eigenschappen waaraan de nieuwe bisschop moet voldoen. Rome heeft uiteindelijk het laatste woord, omdat daar alle informatie bij elkaar komt.”

Karl-Josef Rauber denkt dat de geloofsinhoud niet verwatert als leken meer te zeggen krijgen: „Gelovigen zijn een onderdeel van de Kerk. Zij zijn geen tegenstander. Er moet wat vertrouwen en moed zijn.”

Nigeria

Kardinaal Oscar Rodríguez Maradiaga, de voorzitter van Caritas Internationalis, roept de internationale gemeenschap op tot meer aandacht voor de gruwelijke misdaden van Boko Haram in Nigeria. Militanten van de islamitische terreurgroep zouden in Baga, aan de oevers van het Tsjaadmeer, naar schatting tweeduizend mensen hebben vermoord. Zo'n tienduizend bewoners sloegen op de vlucht. „Deze onmenselijke gruwel mag door de aanslagen in Parijs niet in de vergetelheid geraken”, zegt de kardinaal van Honduras, die lid is van de K9, de adviesraad die paus Franciscus bijstaat in zijn hervorming van het kerkbestuur. Mgr. Ignatius Kaigama, aartsbisschop van Jos en voorzitter van de Nigeriaanse bisschoppenconferentie, wil een 'nationale mars van eenheid' tegen het geweld, zoals die van 11 januari in Parijs. De Wereldraad van Kerken deelt de verontwaardiging over het gebrek aan belangstelling bij de internationale media.

Heilig Land

Na een rondreis in het Heilig Land begin januari roept een delegatie van Noord-Amerikaanse en Europese bisschoppen op nieuwe wegen te bewandelen om vrede tussen Israël en de Palestijnen tot stand te brengen. „Wij moeten bruggen bouwen, geen muren”, schrijven ze. De bisschoppen protesteren tegen de bouw van de zogenaamde veiligheidsmuur in de Cremisan-vallei en tegen de bouw van nieuwe Israëlische nederzettingen. Ze besluiten: „Er is slechts echte vrede mogelijk als alle betrokken partijen aanvaardden dat het Heilig Land voor drie godsdiensten en twee volkeren heilig is.” (IVH)

Duitse Kerken verliezen massaal gelovigen

Uit protest of gewoon om geld te sparen: steeds meer Duitsers stoppen met het betalen van de kerkbelasting

Nog nooit traden in Duitsland zoveel mensen uit de Kerken als vorig jaar. Geschat wordt dat 350.000 van onze oosterburen een procedure startten om zich te laten schrappen als kerklid, zodat ze geen kerkbelasting meer moeten betalen. Die *Kirchensteuer* betalen de Duitsers via hun inkomensbelasting. Ze komt terecht bij de godsdienstige groep waar de belastingplichtige bij ingeschreven staat.

De kerkbelasting bedraagt in de meeste Duitse deelstaten acht procent van de inkomensbelastingen. Gemiddeld gaat het om 207 euro per persoon per jaar. Slechts een derde van de katholieken betaalt kerkbelasting, want mensen met een laag inkomen, studenten en gepensioneerden betalen niet. Toch legde deze wijze van kerkfinanciering de katholieke en lutherse Kerk geen windeieren.

De opbrengst van de belasting en het tarief verschillen van streek tot streek. In de voormalige DDR levert de *Kirchensteuer* vrij weinig op, terwijl de aarts-

De Duitse bisdommen werden in het verleden rijk door het systeem van kerkbelasting. © KNA-Bild

bisdommen Keulen en München-Freising met ongeveer 500 miljoen euro per jaar het meeste geld ophalen. Ze groeiden daardoor uit tot de rijkste bisdommen van de wereld. De Kerk gebruikt het geld voor zielzorg, maar ook voor scholen, diaconie en vorming.

Sinds kort is er een nieuwe wijze van kerkbelasting in voege, waardoor banken rechtstreeks

kerkbelasting heffen op kapitaalopbrengsten. Als financiële producten bijvoorbeeld op een jaar tijd vijfduizend euro opbrengen, wordt tachtig tot negentig euro afgeroomd als kerkbelasting.

De bisdommen benadrukten dat dit geen verhoging inhield, maar slechts een technische verandering is. Er werd ook gewerkt aan een systeem om de privacy

van de belastingplichtige te garanderen, zodat de banken niet te weten komen bij welke religieuze groep hun klanten horen.

Is die hervorming de reden voor de massale kerkuitreding? Daniel Deckers, religiejournalist van de *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, meent van niet. „Vaak speelt geld een rol, maar er is meer”, schreef hij. „Stond er vandaag geen man als paus Francis-

cus aan het hoofd van de katholieke Kerk, dan was de situatie nog meer dramatisch geweest.”

Toch nog katholiek

Het schandaal van de ondertussen afgetreden bisschop van Limburg, die 31 miljoen euro spendeerde aan de herinrichting van het bisschopshuis, deed de Duitse Kerk geen deugd. Het is niet na te gaan hoeveel gelovigen daarom beslisten zich te laten schrappen. Wellicht gaat er een lang proces van vervreemding aan het besluit vooraf.

Maar ook in de protestants-lutherse kerkprovincies was het aantal uittredingen extreem hoog, hoewel die niet met schandalen af te rekenen hadden. Veertig procent van het totaal aantal afhakers is protestant.

Zich laten schrappen voor de kerkbelasting betekent niet dat je niet meer katholiek bent. De kerkbelasting is immers een zaak van de overheid, niet van de Kerk. Als geschrapte kan je dus bijvoorbeeld net zo goed nog je kinderen laten dopen. (EDS)